

DOORSTROOM

De landbouw heeft het gebied van de Drentsche Aa gemaakt tot wat het is. In de toekomst blijft de agrarische sector hard nodig om het landschap en de leefbaarheid in stand te houden. Daarom is het Overlegorgaan van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap er alles aan gelegen om boerenbedrijven perspectief te bieden.

Eenvoudig is dat niet. Door internationale ontwikkelingen staat de landbouw onder druk en het bijzondere karakter van het Drentsche Aa-gebied beperkt de ruimte voor schaalvergroting. Toch is er nog veel mogelijk door slim te 'schuiven' met grond. Daar wordt al volop aan gewerkt. Daarnaast leent het gebied zich bij uitstek voor de combinatie van landbouw met

Drentsche Aa

recreatie en toerisme en met het beheer van natuur en landschap ('verbreding'). Ook op dit vlak lopen er verschillende initiatieven. Een overzicht.

heeft landbouw nodig

Ruilen en verplaatsen

Kavelruil is een belangrijk middel om de landbouwstructuur te verbeteren. Concentratie van percelen bij de bedrijfsgebouwen leidt tot een efficiëntere bedrijfsvoering en aanzienlijke kostenbesparing. Kavelruil maakt ook uitwisseling van gronden tussen landbouw en natuur mogelijk, waar beide functies baat bij hebben. Al in 1997 is de landinrichtingscommissie Drentsche Aa ingesteld met als belangrijkste taak kavelruilen op vrijwillige basis tot stand te brengen. Inmiddels is er al een kleine duizend hectare grond op die manier van eigenaar veranderd. Daarnaast zijn er vijf complete landbouwbedrijven verplaatst. Wanneer bedrijven op een plek zitten waar ze hun ambities niet kunnen verwezenlijken, is zo'n verplaatsing de beste optie. Op een nieuwe plek, binnen of buiten het Drentsche Aa-gebied, kan een bedrijf dat zich helemaal op de agrarische productie richt verder groeien. Een boer die juist brood ziet in bijvoorbeeld natuur- en landschapsbeheer kan aan een plek worden geholpen die daarvoor kansen biedt. Het uiteindelijke ideaalplaatje is dat ieder bedrijf op de plek zit waar het optimaal tot zijn recht komt.

Gebiedsmakelaar

De landinrichtingscommissie bestaat uit een aantal boeren uit de streek, een vertegenwoordiger van de natuurbescherming, een adviseur van de provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ze wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (DLG). Sinds kort is de rol van de commissie op verzoek van het Overlegorgaan verbreed tot die van 'gebiedsmakelaar'.

Dat betekent dat zij behalve voor kavelruil en bedrijfsverplaatsing ook aandacht heeft voor andere initiatieven en daar een vervolg aan geeft.

De boer als gastheer

Als er ergens kansen zijn voor recreatie en toerisme als neven-tak van landbouwbedrijven, dan is het wel in dit gebied. Een aantal boeren heeft de handschoen opgepakt; zij werken samen in het project 'De boer als gastheer'. Onder meer via

een website (www.deboerlsgastheer.nl) en een folder brengen zij gezamenlijk hun diensten en producten aan de man. Die beslaan een breed aanbod, met minicampings, appartementen, vlees- en fruitverkoop, bedrijfsbezoek en toeristische tochten. Enkele bedrijven voeren het keurmerk 'Drents Goed', voor de bezoeker een garantie voor regionale kwaliteit. Het Overlegorgaan wil bevorderen dat meer ondernemers dit keurmerk gaan gebruiken. In de nabije toekomst kan het 'levend bezoekersnetwerk' voor boerenbedrijven nieuwe mogelijkheden op recreatief gebied openen. Bedrijven zouden hierin als informatiepunten kunnen fungeren.

Meander

Ook natuur- en landschapsbeheer door boeren lijkt in het Drentsche Aa-gebied perspectieven

te bieden voor een aanvulling op het inkomen. Deze 'groene diensten' inhoud geven is het doel van de boeren natuurvereniging Meander. Die is al in 1996 opgericht maar leidde jarenlang een sluimerend bestaan. Tot een paar boeren nieuwe kansen zagen in de aanwijzing van het gebied als Nationaal beek- en esdorpenlandschap, en besloten de vereniging nieuw leven in te blazen. Meander streeft naar collectief beheer door boeren van natuurgebieden (in overleg met Staatsbosbeheer en het Drentse Landschap), collectief beheer van landschapselementen, en agrarisch natuurbeheer op het eigen boerenland. Het Overlegorgaan heeft geld beschikbaar gesteld om de doorstart van de vereniging en het opstellen van plannen mogelijk te maken.

Amerdiep

Onder de hoede van Meander wordt gewerkt aan het project Amerdiep. Dit speelt zich af net buiten de grenzen van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap, maar wel binnen het SGB-gebied Drentsche Aa. Een collectief van tien boeren probeert hier een nieuwe vorm van natuur- en landschapgerichte landbouw van de grond te krijgen. Een verkennend onderzoek door bureau Alterra leverde voldoende aanknopingspunten op voor een experiment. Met steun van het Overlegorgaan wordt hiervoor een plan van aanpak opgesteld.

Drentsche mAat

Het Drentsche Aa-gebied telt relatief veel boeren voor wie het landbouwbedrijf een neventak is: deeltijd- en hobbyboeren. Velen van hen spelen al een rol in het beheer van natuurreservaten. Een groep boeren, verenigd in de coöperatie Drentsche mAat, wil dit verder uitbouwen. Zij zoeken naar een combinatie van agrarische activiteiten, recreatie en natuur- en landschapsbeheer die hun in staat stelt fulltime te gaan boeren. Met steun van het Overlegorgaan, gefinancierd uit Leader, is hiervoor een projectvoorstel gemaakt. In april heeft Drentsche mAat een tweejarig contract met Staatsbosbeheer getekend voor het beheer en onderhoud van grond in het stroomdal van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap. Het is voor het eerst dat Staatsbosbeheer in het Drentsche Aa-gebied met een groep boeren een contract heeft gesloten, in plaats van individuele contracten.

Bedreven Bedrijven Drenthe

Het boerenbedrijf van de toekomst is een duurzaam bedrijf, dat slechts een minimale hoeveelheid schadelijke stoffen in het milieu brengt. Zo staat het in het Beheer-, inrichting- en ontwikkelingsplan (BIO-plan) van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap. Daarin past het streven naar een betere mineralenbenutting, zodat er minder meststoffen in het milieu belanden. Dit jaar zijn twee groepen boeren in het Drentsche Aa-gebied - bij Rolde en bij Zuidlaren - toegetreden tot het project Bedreven Bedrijven Drenthe. Onder deskundige leiding van onder meer DLV en NLTO-projecten leren zij op een andere manier kijken naar de kringloop van bodem, mest en voer. De ervaringen uit de voorgaande jaren elders in Drenthe leert dat dit niet alleen leidt tot milieuwinst maar ook tot een aanzienlijke kostenbesparing voor de boer zelf.

foto: Kees Folkertsma

“Overheid moet meer oog krijgen voor de waarde van kleinschalige woonmilieus”

De leefbaarheid in de dorpen van de Drentsche Aa staat hoog in het vaandel van de NBEL-organisatie. Als wegbereider van het NBEL, directeur van de Brede Overleggroep Kleine dorpen in Drenthe (BOKD) én inwoner van Anloo heeft Hans Elerie hierover duidelijke ideeën. Van huis uit historisch geograaf, weet hij als geen ander leefbaarheid en landschap - leidmotief van het NBEL - met elkaar te verbinden.

“De leefbaarheid van de kleine dorpen stond tot voor kort altijd in het teken van het voorzieningenniveau. Dat is niet meer zo: de voorzieningen die verdwenen zijn krijg je niet meer terug. Nu wordt de leefbaarheid vooral bepaald door de kwaliteit van de leefomgeving, naast de sociale vitaliteit”, stelt Elerie. “Daarom is dit ook zo’n aantrekkelijk gebied om te wonen. De omgeving is landschappelijk waardevol en heel toegankelijk: alle dorpsbewoners hebben het landschap onder handbereik. Daarnaast zien zij het leven in een kleine dorpsgemeenschap als een kwaliteit op zich: mensen zijn er op elkaar betrokken, er is een bloeiend verenigingsleven.”

Geen standaardoplossingen

“De overheid moet die kwaliteiten koesteren, meer gevoel krijgen voor de verschillen tussen plekken. Ze is te veel geneigd overal dezelfde standaardoplossingen toe te passen. Problemen met de verkeersveiligheid probeert men bijvoorbeeld steeds weer op te lossen met rotondes en drempels. Benader het probleem nu eens vanuit de plek zelf: waar hebben we het over? Gaat het om een dorpsstraat, richt die dan zo in dat de automobilist ervaart dat hij in een dorpsstraat belandt. Daar bestaan heel mooie oplossingen voor.

Voor woningbouw geldt hetzelfde. Bouw op een manier die bij het dorp past, geef de woningen een goede plek in het landschap. Nu komen huizen bijvoorbeeld vaak met de achterkant naar het landschap te staan. Dat kun je veel mooier oplossen door er een wandelpad langs te leggen met een boombeplanting. Gemeenten willen wel maar vinden het vaak lastig, omdat het extra zorg vereist.”

Dorpsomgevingsplannen

Elerie hecht grote waarde aan de ideeën die dorpsbewoners zelf hebben over de inrichting van hun

omgeving. Zij kennen hun dorpsgebied immers als geen ander. De BOKD heeft een instrument ontwikkeld om die ideeën te kanaliseren en zo de kans op uitvoering te vergroten: het dorpsomgevingsplan. Begeleid door deskundigen maken bewoners een gezamenlijke toekomstvisie op hun dorp, waaraan maatregelen zijn gekoppeld. Deelname van beleidsambtenaren aan het hele proces zorgt ervoor dat de maatregelen niet in schoonheid stranden. In het Hunzegebied (Spijkerboor, Buinen) worden zulke plannen al uitgevoerd. In het Drentsche Aa-gebied heeft Anderen de primeur van een afgerond plan. In Anloo en Gasteren zijn plannen in de maak. “Zo’n plan opstellen is een intensief proces”, aldus Elerie. “Je moet het alleen doen in dorpen waar veel aan de hand is. Anders zijn er simpeler oplossingen. Er lopen al verschillende kleine projecten, zoals het herstel van dorpsommetjes. Bijvoorbeeld hier in Anloo, waar met een klein stukje pad een rondwandeling langs het Anlooërdiepje totstandkomt.”

Landelijke sfeer is zo verdwenen

Elerie is blij dat de overheid de eigen inbreng van bewoners op waarde begint te schatten, maar maakt zich tegelijk zorgen over een ander aspect van het beleid. “Er wordt nog veel te weinig nagedacht over de gevolgen van ontwikkelingen aan de randen van het gebied, zoals de stedelijke as Groningen-Assen. Beleidskeuzes zijn soms tegenstrijdig, kijk naar de ontwikkelingen bij Tynaarlo en de uitbreiding van Rolde. Als je ongewenste ontwikkelingen op hun beloop laat is de landelijke sfeer zo verdwenen. De overheid moet meer oog krijgen voor de waarde van kleinschalige woonmilieus. Het dorp als wereld op zich bestaat niet meer. Het milieu van de kleine dorpen kun je zien als onderdeel van een groot stadsgewest. De verscheidenheid aan woonmilieus bepaalt de kwaliteit van dat gewest.”

'De parel van de gemeente Assen'. Zo noemt Loon zich, een dorpje met zo'n driehonderd inwoners onder de rook van de provinciehoofdstad. Bij de ingang van het dorp ligt een bronzen hond op wacht. Als beschermer van zijn roedel houdt hij in de gaten wie het dorp binnenkomt en het weer verlaat. Even verder staan twee, eveneens bronzen, schapen symbool voor het agrarische verleden van het dorp.

Loon

"Ooit strekte de marke van Loon zich uit van de Drentsche Aa tot aan de Stationsstraat in Assen", vertelt Jan Oortwijn, een van de gidsen van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap en al 25 jaar woonachtig in Loon. "Maar veel landbouwgrond verdween in de loop van de tijd door de expansiedrift van Assen. Vanaf de zestiger jaren is ook nogal wat landbouwgrond in het stroomgebied van de Drentsche Aa opgekocht door Staatsbosbeheer. Al met al is het aantal boeren drastisch verminderd."

Begaan met landschap

Het fenomeen Nationaal beek- en esdorpenlandschap leeft volgens Oortwijn niet echt in het dorp. "Uiteraard komt het wel aan de orde tijdens vergaderingen van dorpsbelangen of de boermarkte. Dan wordt vooral zorg geuit over de veranderingen in het gebied." De inwoners van Loon zijn begaan met het landschap dat hen omringt. Zij beleven de natuur nogal eens anders dan de deskundigen. Vroeger zagen ze bijvoorbeeld veel weidevogels, maar nu de grond veel schraler is geworden zijn die verdwenen. Veel Loners zien de nieuwe ontwikkelingen met wat argwaan tegemoet. Zorgen al die mensen die op het Nationaal beek- en esdorpenlandschap afkomen straks niet voor teveel drukte? De rust is nu net de kracht van het gebied.

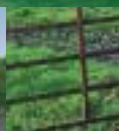
Eigen karakter

Karakteristiek voor Loon zijn de oude steegjes waaraan prachtige oude Saksische boerderijen staan. De baanders naar de straat, zodat de boer met zijn wagen volge-

laden zo naar binnen kon rijden. Het unieke van Loon is dat het heel dicht bij een stad ligt, maar toch haar eigen karakter heeft weten te behouden. "Vorige zomer hoorde ik een fietsende mevrouw tegen haar man zeggen: dit vind ik nu een van de mooiste dorpen van Drenthe", vertelt Oortwijn. "Op zo'n moment realiseer je je dat Loon inderdaad prachtig is. Vaak sta je daar helemaal niet meer bij stil. Je woont er en het is heel normaal." Naast de boerderijen kent Loon uiteraard ook 'burgerwoningen'. Hun aantal is al een flink aantal jaren onveranderd: het dorp mag niet meer uitbreiden. Daardoor is de bevolking aan het vergrijzen. "Loon is een ideale plek om te wonen: wel de voordelen maar niet de nadelen van de stad. Daarom zijn de woningen hier relatief duur, met als gevolg dat jongeren nauwelijks in staat zijn iets te kopen. Huren lukt ook niet: er is maar één huurwoning. Die wordt bewoond door een kunstenaar."

Gemeenschapszin

De kunstenaar is niet de enige inwoner die in het dorp zelf werkt. Drie boeren zijn er nog en verder noemt Oortwijn na enig nadenken als bedrijvigheid een preparateur, een klussenbedrijf, een snuisterijenwinkeltje en een café.

“Vroeger hadden we wel drie cafés. We konden er niet tegen drinken”, grapt hij. De rest van de beroepsbevolking werkt elders. “Toch is er wel gemeenschapszin. Een paar jaar geleden bestond het dorp minstens zeventienhonderd jaar. Reden om een week feest te vieren. Het hele dorp deed mee. Ter gelegenheid daarvan verscheen tevens het boek ‘Loon deur de jaoren hen’.”

Loon kent een flink aantal verenigingen. Een van de belangrijkste is de vereniging voor Dorpsbelangen. Zij treedt op als spreekbuis richting de gemeente. “Soms is het een nadeel dat we deel uitmaken van een stadsgemeente. Als er bijvoorbeeld in Loon een straat opgeknapt moet worden vanwege alle hobbels en kuilen, is al snel de vraag: hoeveel mensen wonen aan die straat? In Assen is altijd wel een vergelijkbare situatie te vinden waar veel meer mensen wonen. Het kost soms heel wat overredingskracht om iets voor elkaar te krijgen. Gelukkig zijn de contacten met de gemeente altijd goed.”

Waar loopt de Drentsche Aa?

Een heel nationaal beek- en esdorpenlandschap kreeg in 2002 de naam van een riviertje: Drentsche Aa. Het gebied van Staatsbosbeheer bij hetzelfde watertje wordt sinds jaar en dag aangeduid als Stroomdallandschap Drentsche Aa. Niettemin zal de wandelaar nog moeite moeten doen om de échte Drentse Aa te vinden. De naam van het riviertje of de beek is overgegaan naar het complete beekdalstelsel en geldt tevens voor het héle gebied, ook buiten het ‘Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa’. Je gaat een eind lopen of fietsen in ‘de Drentse Aa’ en dan hou je toch de voeten droog. Daar zit enige humor in, want de naam A(a) betekent simpelweg ‘water’. Het is afkomstig van een van de oeroude woorden voor water. Dat taalfenomeen, Aa voor water of waterloop, zie je terug in diverse Europese landen. De klank heeft in de loop van zo’n duizend jaar veranderingen ondergaan, zodat je ook wateren hebt die thans Ee of Y heten. Juist omdat er zoveel Aa’s bestaan, spreken wij over de Drentse Aa.

Apart

Opmerkelijke zaken in het Drentsche Aa-gebied

Maar dan nóg moet je zoeken naar het echte stukje Drentsche Aa! Alle beken en stroompjes (op één na) worden hier ‘diepjes’ of ‘loopjes’ genoemd. Ze ontleen hun naam aan het nabijgelegen dorp. De bronbeken zijn het Anreepdiep (met Witterdiepje), Amerdiep en Andersche Diep (met Oosterdiep). Volg je het Amerdiep, dan kom je bij het Deurzerdiep, Loonerdiep en Taarlosche Diep, dat met het Gasterensche diep (dat begon als Andersche Diep) samengaat tot Oudemolensche Diep. Dat stroomt noordwaarts als Schipborgsche Diep en Westerdiep en bij het Okkenveen (op een gemeentegrens) komt eindelijk het gedeelte dat nu Drentsche Aa heet. Vroeger luidde de naam Punterdiep (dorpje De Punt). Het laatste stuk van de Drentsche Aa heet Hoornschediep. Het komt in de stad Groningen in de ‘diepenring’ uit, vanwaar het vroeger zeewaarts stroomde via het Reitdiep. De kaden Hoge en Lage der A hielden de Drentsche Aa in Groningen-stad in toom.

Of het Drentsche Aa of A is, maakt niet veel uit. Het nationaal landschap heeft gekozen voor zoveel mogelijk letters vanwege de meeste punten met scrabbelen: ‘Drentsche Aa’.

Jan Tuttel

Landschapsvisie

In de zomer van 2004 verschijnen er twee basisdocumenten die samen de bakens uitzetten voor de toekomstige koers van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa: de Integrale Kansenkaart en de Landschapsvisie.

De Landschapsvisie benoemt de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Met die waarden als vertrekpunt geeft de visie een beeld van de gewenste ontwikkeling van het landschap. Daarmee biedt ze houvast om toekomstige ontwikkelingen en plannen te beoordelen en te sturen.

De Landschapsvisie is opgesteld door Strootman Landschapsarchitecten, geholpen door het bureau NovioConsult dat de regio voerde over het proces van totstandkoming. De visie is gemaakt in intensieve samenwerking met een begeleidingscommissie, waarin alle NBEL-organisaties waren vertegenwoordigd. De bewoners van het Drentsche Aa-gebied hebben in drie drukbezochte publieksavonden gereageerd en meegedacht. Aan de visie is een cultuurhistorische inventarisatie voorafgegaan door adviesbureau RAAP in samenwerking met een aantal gebiedskenners. De visie beslaat het hele stroomgebied van de Drentsche Aa. Het Overlegorgaan zal de Landschapsvisie in een volgende vergadering vaststellen.

In de Landschapsvisie is het NBEL-motto 'behoud door vernieuwing' uitgewerkt. Het bestaande landschap is het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen en de cultuurhistorie is daarbij inspiratiebron. Acht stellingnamen vormen het fundament van de visie.

- Een geïntegreerde benadering van het landschap. In het Drentsche Aa-gebied hangen alle onderdelen en aspecten van het landschap met elkaar samen. Dat vraagt telkens om een integrale afweging, waarbij de ene sector niet mag domineren over de andere.
- Het landschap spannender maken. Eén van de voorstellen daarvoor is het maken van nieuwe 'belvédères', uitzichtpunten over het landschap zoals nu de Kymmelsberg. Bossen kunnen spannender worden door meer variatie, mooie lanen en onverwachte doorkijkjes. In het algemeen kan het landschap spannender worden door de contrasten te versterken tussen openheid en beslotenheid, tussen natuur en cultuur en tussen essen, velden en beekdalen.
- Geen museumlandschap. Veranderingen zijn onvermijdelijk en noodzakelijk om het gebied levend te houden.
- Actief sturen op ruimtelijke kwaliteit bij veranderingen. Ontwikkelingen moeten zo gestuurd worden dat ze de kwaliteit van het landschap niet aantasten maar versterken. Dat geldt bijvoorbeeld voor dorpsuitbreidingen. De visie geeft verschillende voorbeelden van manieren om nieuwe woningen zo in het landschap te plaatsen dat ze er iets aan toevoegen.
- Beter zichtbaar maken van de historische gelaagdheid van het landschap. Plaatselijk kan bijvoorbeeld de samenhang tussen verschillende cultuurhistorische elementen zoals grafheuvels en karrensporen duidelijker worden gemaakt.
- Alleen fors ingrijpen op plekken waar al fors is ingegrepen. Dat geldt bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling. Met het resultaat van duizenden jaren ontwikkeling moet je voorzichtig omgaan.
- Terughoudendheid in de aanleg en vorm van voorzieningen. Bij het

Drentsche Aa-gebied past eenvoudig. Paden, wegen, bankjes, bruggetjes en andere voorzieningen moeten zich voegen in hun omgeving. Liever een smal gravelpaadje dan een asfaltbaan voor fietsers. Geen uitbundig 'design' maar terughoudende vormgeving, ook in de dorpen. Het gebied moet niet vol worden gezet met uitlegborden en niet te veel worden 'aangeharkt'.

- Meer diffuse grenzen en gradiënten. Waar op sommige plekken de verschillen tussen de landschapseenheden wat meer nadruk mogen krijgen, voegt op andere plekken juist een geleidelijke overgang, bijvoorbeeld tussen veld en beekdal, iets waardevols toe. In het verleden kwamen zulke geleidelijke overgangen meer voor.

De visie staat vol suggesties om de kenmerken van de drie landschapseenheden - beekdalen, essen en velden - beter herkenbaar te maken. In de beekdalen draagt uitvoeren van achterstallig onderhoud aan houtwallen daaraan bij, evenals de aanleg van nieuwe. Voor de essen worden randen met beplanting in combinatie met wandelpaden voorgesteld. De velden zouden hun grootschalige karakter moeten behouden. Op de heide zou de 'klassieke' openheid van het landschap hersteld moeten worden.

De keuzes en voorstellen worden verhelderd door een groot aantal kaarten en foto's en uitgewerkt in voorbeelden. Na de zomer is de landschapsvisie, uitgevoerd op groot formaat, tegen kostprijs verkrijgbaar via het secretariaat van het NBEL (adresgegevens op achterzijde van deze nieuwsbrief) en de website: www.drentscheaa.nl.

Mededelingen

Overlegorgaan

Landschapsvisie

Op 15 maart 2004 is de Landschapsvisie Drentsche Aa (voor het hele stroomgebied) gepresenteerd in het Overlegorgaan. Het Overlegorgaan heeft haar waardering voor de visie uitgesproken. De opmerkingen die tijdens de vergadering zijn gemaakt worden nog van een antwoord voorzien. De Landschapsvisie zal gelijktijdig met de Integrale Kansenskaart in een volgende vergadering definitief worden vastgesteld. Het rapport Cultuurhistorische Inventarisatie Drentsche Aa (RAAP, maart 2004) is al wel afgerond. Dit rapport is de belangrijkste bouwsteen van de Landschapsvisie.

Integrale Kansenskaart

Aan de Integrale Kansenskaart wordt nog hard gewerkt. De verwachting is dat rond de zomer het eindresultaat er ligt (een kaart, een rapport plus projectvoorstellen). De Integrale Kansenskaart, één van de belangrijkste prioriteiten uit het BIO-plan, geeft aan waar welke ontwikkeling gewenst is en gaat daarmee de inzet van menskracht en middelen sturen.

Bezoekersnetwerk

Anders dan de meeste nationale parken is het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa van zeer veel kanten toegankelijk. Mede daarom krijgt het niet één centraal bezoekerscentrum maar een netwerk van informatiepunten verspreid over het gebied. Op 9 maart is de aftrap verricht voor een levend bezoekersnetwerk in het NBEL. De bijeenkomst was druk bezocht; bijna zestig ondernemers, bewoners en vertegenwoordigers van belangenorganisaties waren aanwezig. Tijdens deze avond zijn geïnformeerden geïnformeerd over de activiteiten van het uitvoerende bureau. Vervolgens is de bewoners en bedrijven gevraagd mee te denken en met ideeën te komen. Op 29 april is een tweede bijeenkomst gehouden. Het eindrapport zal een Plan van Aanpak zijn voor de realisatie van het bezoekersnetwerk in de komende jaren.

In de Drentsche Aa leven relatief veel soorten vissen. Zij stellen een natuurlijk stromende en meanderende beek op prijs. Toch is ook hier de situatie niet optimaal voor ze. Vissen willen vrijuit door het hele stroomgebied kunnen zwemmen en dat kan in de Drentsche Aa niet. Als ze stroomopwaarts proberen te trekken stuiten ze op obstakels in de vorm van stuwen. Daardoor kunnen paai- en opgroei gebieden onbereikbaar worden. Bij een aantal obstakels heeft het waterschap Hunze en Aa's vispassages aangelegd.

WATER
uitvoering

Voorden' Gasterensche Diep aangepast

In het Gasterensche Diep liggen zeven drempels van losse stenen, zogenaamde 'voorden'. Ze zijn begin 1997 aangelegd, vooral om de grondwaterstand in het aangrenzende natuurgebied te verhogen.

Maar onderzoek door het waterschap wees uit dat de meeste stroomopwaarts zwemmende vissen ze niet konden passeren.

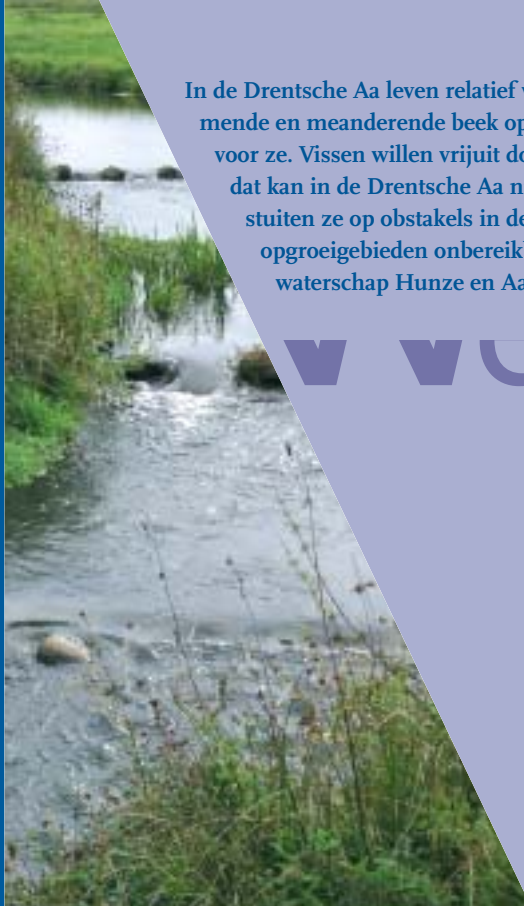
De voorden bestonden elk uit één stapel stenen in een rij dwars op de beek. De stroomsnelheid van het vallende water bleek vooral de kleinere vissoorten te machtig. Om het verval geleidelijker te maken en daarmee de stroomsnelheid te verlagen zijn nu bij elke voorde extra rijen stenen neergelegd die zorgen voor een trapsgewijs verloop. Vissen kunnen voortaan ongehinderd door het Gasterensche Diep heen en weer zwemmen.

In het verleden legde men in de Drentsche Aa en in andere beken voorden om de beek te kunnen oversteken. Van de eigentijdse voorden in het Gasterensche Diep heeft alleen de meest stroomafwaartse deze functie. Deze vormt een schakel in een route voor avontuurlijk ingestelde wandelaars die niet bang zijn voor natte voeten.

Vispassages

In de Drentsche Aa zijn op dit moment op 17 locaties vispassages aangelegd. Nog eens drie zijn er in voorbereiding. Daarna blijven er nog altijd minstens 21 knelpunten over. Veel passages hebben de vorm van een 'bypass'. Hiervoor worden vaak oude meanders gebruikt waarmee de stuw als het ware omzeild wordt. Als het verschil in waterpeilen groot is kunnen er als aanvullende maatregel kleine drempels in de meander worden aangebracht. Op deze wijze is het mogelijk het hoogteverschil trapsgewijs en dus geleidelijker te overbruggen. Maar afhankelijk van de situatie en de aard van het obstakel worden ook andere constructies toegepast. Zo is bijvoorbeeld recent een vertical-slot vispassage aangelegd in het kader van het herstelproject voor de benedenloop van de Drentsche Aa bij Glimmen. Deze passage maakt het voor de vissen mogelijk vanuit de huidige Drentsche Aa de herstelde Oude Aa te bereiken.

Gebleken is dat sommige passages niet meer optimaal functioneren doordat ze onvoldoende zijn onderhouden. Daarom heeft het waterschap vorig jaar voor alle passages een onderhoudsprotocol gemaakt.

Informatiecentrum en schaapskooi Ballooërveld

In het informatiecentrum komt u alles te weten over de sporen uit het verleden, de bijzondere natuur en de schaapskudde van het Ballooërveld. Het gebouw is toegankelijk voor mindervaliden met rolstoel en er is een aangepast toilet aanwezig. Direct naast het informatiecentrum staat de in 1984 gebouwde schaapskooi. Op een informatiepaneel bij de schaapskooi wordt dagelijks aangegeven waar u de kudde op het veld kunt vinden. Het informatiecentrum is van 1 maart tot 1 november dagelijks geopend van 9.00 tot 18.00 uur. Van 1 november tot 1 maart alleen op zaterdag en zondagen en in de kerst- en krokusvakanties.

Het adres is Crabbeweg 2, Balloo. Voor groepsexcursies kunt u een afspraak maken met de herder, telefoonnummer 06-29431259.

Agenda

Tenzij anders vermeld worden de excursies georganiseerd door het NBEL. Deze excursies staan onder leiding van Drentsche Aa-gidsen, speciaal hiervoor opgeleide vrijwilligers. Voor overige organiserende instanties zie legenda. Deelname aan alle vermelde excursies en activiteiten is gratis. U hoeft zich niet op te geven, tenzij anders vermeld. Een fietskaart voor de boerenfietsstocht kost € 1,25 en is verkrijgbaar bij de VVV-kantoren Rolde, Assen en Gieten.

Colofon

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa
Kees Folkertsma, Herman Thije
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365864 / 365860
Fax: (0592) 365422
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
Internet: www.drentscheaa.nl

Redactieadres

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa
Redactie Doorstroom
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365683
(Joke Christerus)
E-mail: doorstroom@drenthe.nl

Eindredactie

Henk van den Brink, Noordwolde (Gn)

Redactie

Joke Christerus
André Brasse
Henk van den Brink

Fotografie

André Brasse
(tenzij anders aangegeven)

Vormgeving

Albert Rademaker BNO

Grafische verzorging

Docucentrum, provincie Drenthe

Verspreiding

PTT

Oplage

13.500

© Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa 2004

Nederland heeft 20 nationale parken

DATUM	ACTIVITEIT	THEMA	VERTREKPUNT	STARTTIJD
MEI				
ma 31	Wandelexcursie	orchideeën/beekdal	Herberg de Fazant, Oudemolen	19.00
JUNI				
do 3	wandelexcursie ¹	bloemen Waterleidingsterrein	parkeerplaats Dijkerveldpad, Assen	19.00
wo 9	wandelexcursie	orchideeën	Schaapskooi, Balloo	14.00
za 12	wandelexcursie ¹	voor stevige stappers: 20 km	Veemarkterrein Assen	8.00
zo 13	vlieders kijken	Gasterse Duinen	infobord Oudemolenseweg	14.00
do 17	wandelexcursie	struinen rond Deurzerdiepje	parkeerplaats Dijkveldpad, Assen	19.00
za 19	wandelexcursie	orchideeën	Café de Aanleg, Asserstraat 63, Rolde	10.00
wo 23	schaapscheren ²		Schaapskooi, Balloo	13.00-16.00
za 26	wandelexcursie	beekdal Drentsche Aa	Homanshof, Anloo	14.00
wo 30	schaapscheren ²		Schaapskooi, Balloo	13.00-16.00
JULI				
za 3	wandelexcursie	dorp centraal	Auberge St. Hubert, Anderen	10.00
wo 7	wandelexcursie	beekdal Drentsche Aa	Café Drentsche Aa, Schipborg	10.00
wo 7	schaapscheren ²		Schaapskooi, Balloo	13.00-16.00
wo 14	wandelexcursie	Ballooërveld	Schaapskooi, Balloo	14.00
do 22	boerenfietsstocht	omgeving Rolde	overal langs de route	
za 24	wandelexcursie	beekdal Drentsche Aa	Café Aling, Loon	10.00
wo 28	wandelexcursie	Heest	Osdijk, Taarlo	14.00
AUGUSTUS				
do 5	boerenfietsstocht	omgeving Rolde	overal langs de route	
za 7	wandelexcursie	De Strubben	Natuurcamping SBB, Schipborg	14.00
za 7	schaapscheerdersfeest ²		Schaapskooi Balloo/ Streekmuseum Dorp van Bartje	10.30
wo 11	wandelexcursie	Pinetum	Homanshof, Anloo	10.00
wo 12	boerenfietsstocht	omgeving Rolde	overal langs de route	
za 14	wandelexcursie	Eexterveld / flora	Anlooërweg, infopaneel Eexterveld	10.00
zo-22	zomerfeest		Eext	
za 21	Etstoel ³	historische rechtspraak	Anloo	09.00-17.00
za 21	wandelexcursie		Schaapskooi, Balloo	10.00
di 24	wandelexcursie ¹	over de oude Spoordijk	parkeerplaats Dijkveldpad, Assen	10.00 en 19.00
za 28	wandelexcursie		Café de Aanleg, Asserstraat 63, Rolde	14.00
di 31	wandelexcursie ¹⁾	de Acht van Amen	Café de Amer, Amen	19.00
SEPTEMBER				
za 4	wandelexcursie	beekdal Drentsche Aa	Herberg de Fazant, Oudemolen	19.00
za 11	Open monumentendag ³	verdediging	Magnuskerk, Anloo	10.00-16.00
zo 12	wandelexcursie	beekdal Drentsche Aa	Homanshof, Anloo	14.00
zo 12	wandelexcursie ⁴	houtwallen - Kampsheide	Infopaneel Muyzenbergpad	14.00
za 18	wandelexcursie	beekdal	Café Aling, Loon	14.00
za 25	wandelexcursie	Heest	Osdijk, Taarlo	14.00

1 - IVN Assen, opgave tel. 0592-344675 of 0592-312882 / 2 - Stichting schaapskooi Balloo / 3 - Stichting Etstoel Anloo / 4 - Stichting het Drentse Landschap